

З В І Т

голови Крайової Пластової Старшини на ІХ-му З'їзді Союзу скаутів «ПЛАСТ» українсько - русинської національності на Словаччині, «Злата Ідка», 6 серпня 2017 року.

Високоповажані Подруги й Друзі!

Шановні делегати і гості

У минулому, 2016 році, організація ПЛАСТ відзначила маленький ювілей – 25-ту річницю діяльності відновленої скаутської молодіжної організації ПЛАСТ у Словаччині. Треба вірити, що в майбутньому, 2018 році, відсвяткуємо і 90-ти річний ювілей заснування ПЛАСТу в Словаччині.

Не буду затримувати Вас, шановні присутні, інформаціями про відновлення молодіжної організації ПЛАСТ в Словаччині у 1991 році та її діяльності, бо переважна більшість з Вас вже обізнана з цією історією з попередніх звітувань аж до VIII-го З'їзду в 2013 році. Для тих, хто би хотів детальніше познайомитися з історією діяльності пластової організації в Словаччині від 1991 року, можуть послужити щорічні Звіти, які є в архіві ПЛАСТу і є доступні для кожного, хто би мав таке зацікавлення.

Про специфічні умови роботи пластової організації неодноразово докладно звітували на попередніх З'їздах, тому нагадаю хіба такі незаперечні факти. Отже необхідно констатувати, що:

- Крім пластової організації Словаччини, жодна інша організація чи установа не працює з українською молоддю на Словаччині. Всю роботу проводить кілька осіб-фанатиків, без будь-якої, інколи навіть моральної підтримки з боку окремих представників безмежно відданих у своїх прокламаціях народній справі, зокрема щодо роботи з молоддю!

- Дальшим, чи не найбільшим негативним явищем є повна відсутність Українського шкільництва. В сучасності існує вже тільки одна зведена українська гімназія у Пряшеві. В результаті чого з року в рік гіршає у молоді знання української мови, навіть оригінального лемківсько-пряшівського діалекту. Треба однак підкреслити, що великі недоліки є і прямо в сім'ях, де переважна більшість батьків, навіть і в родинях чільних представників українських установ, занедбала виховування дітей в традиціях наших предків, розмовляють з своїми дітками по словацькі. У зв'язку з тим і робота в Літніх школах українознавства є набагато складнішою, ніж у попередніх роках.

Тому керівництво ПЛАСТу намагається щороку організувати хоч би літню зустріч нашої молоді, в рамках якої проходить і Літня школа українознавства (далі ЛШУ). Головною метою ЛШУ було і є передати учасникам елементарні інформації з історії, літератури, культури, познайомити їх з визначними історичними, науковими й суспільно-культурними діячами від найстаршої доби аж по сучасність, з нашим пісенним багатством, традиціями та звичаями нашого народу – одним словом пробудити в молоді гордість до свого, щоб вона не відчувала себе менш вартісною від інших, бо наш народ однозначно має набагато старшу історію та культуру ніж декотрі наші сусіди. Не менш важливим завданням ЛШУ є – навчити дітей молодшого віку читати й писати азбукою, бо в школах вже кирилицю не вивчають.

А зараз кілька загальних інформацій щодо участі молодіжної організації ПЛАСТ в різних імпрезах від останнього VIII-го З'їзду, який проходив в 2013 році.

Молодіжна організація ПЛАСТ у звітному періоді, як і в попередніх роках, була співорганізатором вже традиційних щорічних «Маланчиних вечорів» та Новорічних концертів в місті Кошиці. Далі була співорганізатором концертів, які були складовою частиною вже трьох річників «Днів України в Кошицях», головним організатором яких було громадське об'єднання ФЕМАН, під захистом Магістрату міста Кошиці і громадське об'єднання «КАРПАТИ КОШИЦІ». В програмі концерту в 2017 році, під назвою «Шануємо визначні особистості нашої історії», з великим успіхом виступали і пластуни прихильники Петро і Денис Зятикові у складі тріа «Лабірські бетяре», разом з Роландом Губою.

ПЛАСТ був також співорганізатором традиційних щорічних Різдвяних концертів, під назвою «Різдвяні традиції нацменшин міста Кошиці», за участі мистецьких колективів нацменшин, головним організатором яких є Український народний хор «Карпати». В мистецькій програмі 9-го річника Різдвяного концерту в 2015 році виступили і члени молодіжної організації ПЛАСТ, члени пластового гуртка та співацько-драматичного колективу «Сердечко» з Пряшева – Мартина Світок, Радослав Марек, Мартин Няхай, Михайло Сакмар, Юрій Мушинка, Михаела Мушинка та Іванна Світок, які, під керівництвом Івети Світок, показали «Віфлеємську гру», побудовану на народних традиціях русинів-українців Пряшівщини, а в програмі 10-го річника в 2016 році заспівав дві колядки з власним супроводом на скрипці і новак Ніколас Корманик.

Далі від 2013 року в хронологічному порядку було реалізовано:

4. – 6.7.2014 – зустріч кількох членів ПЛАСТу в селі Канаш біля Пряшева. Ст.пл. Михаела Мушинка та Юрій Мушинка з Пряшева інформували учасників зустрічі про міжкрайову пластову зустріч в Празі, під назвою «ПрагУСС» та познайомили із здобутими відомостями на вишколі, який проходив на Земплинській Шираві, під керівництвом пластунів з України. Головною темою зустрічі в Канаші була також підготовка програми XVII-тої літньої школи українознавства та XIX-ого літнього табору «Карпати 2014».

11. – 22.7.2014 – ст. пл. Діана Барна з Гуменного та Юрій Мушинка, були учасниками у міжнародному Крайовому пластовому таборі в Польщі, біля міста Санок. В таборі було 22 пластунів і пластунок з Польщі, Словаччини та Чехії.

2. – 10.8.2014 року здійснено у «Златій Ідці» XVII-ту ЛШУ та XIX-ий МЛПТ «Карпати-2014». У зустрічі брало участь 136 осіб, з того 113 з Словаччини, 1 з України і 1 з Чехії та 22-членна булава і лектори ЛШУ. Комендант Ксенія Рибак.

4. – 14.8.2014 – ст. пл. Михаела Мушинка, Ярослава Грінко з Гунківець та Христина Грісенко з Меджилаборець були учасниками в пластовому таборі в Польщі. Таборування проходило близько Перемишля. 16 учасників-юнацтва, від 12-18 років, проживало згідно з пластовими правилами в наметах у лісі, де собі самі готували їжу, проводили пластові вмілості й традиції, теренові гри, тощо.

26. – 28.8.2014 - в Івано-Франківську проходив «Світовий Форум української молоді» «Франківськ 2014», організатором якого був Світовий Конгрес

Українських Молодіжних Організацій (СКУМО). Учасниками Форуму зі Словаччини були ст. пл. Ярослава Грінко та Юрій Мушинка.

23.11.2014 - 3 нагоди відзначення роковин Голодомору в Україні в 1932-1933 роках відбулася в Пряшівському Православному кафедральному храмі та біля Пам'ятного Хреста поминальна Панахида, присвячена жертвам Голодомору. Організатором було Генеральне консульство України в Пряшеві. Учасниками скорботного акту були голова ПЛАСТу Левко Довгович та член Крайової пластової старшини Олена Довгович, які від пластунів Словаччини поклали квіти до пам'ятника жертвам Голодомору.

23.12.2014 - Делегація пластунів з України принесла до Пряшева «Віфлеємський Вогонь Миру». Офіційне передання членам Союзу скаутів «ПЛАСТ» Словаччини, відбулося в Центрі української культури в Пряшеві.

11. – 21.07.2015 – Ст. пл. Юрій Мушинка і Катерина Розумик з Пряшева були учасниками пластового табору неподалік міста Санок в Польщі.

1. – 9.8.2015 року здійснено у «Златій Ідці» XVIII-ту ЛШУ та XX-ий МЛПТ «Карпати-2014» за участі 116 осіб, з того 95 з Словаччини, 2 з України та 19-членна булава і лектори ЛШУ. Комендант Ксенія Рибак.

20.08.2016 - голова молодіжної організації «ПЛАСТ» Левко Довгович і член керівництва Олена Довгович зустрілись у клубі СРУСР в Кошицях з молоддю та їх учительками Світланою Борисенко і Оленою Шибко з Основної школи «Гарант» з міста Лісичанськ, яке знаходиться 20 км від московськими сепаратистами зайнятої території України. Групу з України запросили в Словаччину сестри Василіанки з Пряшева. Провідником була сестра-василіанка Стефанія Блиха.

30.7. – 7.8.2016 року здійснено у «Златій Ідці» XIX-ту ЛШУ та XXI-ий МЛПТ «Карпати-2016» за участі 107 осіб, з того 76 з Словаччини, 8 з України та 23-членна булава й лектори ЛШУ. Комендант Ксенія Рибак.

20. – 28.8.2016 року у Вінниці проходив Світовий Форум української молоді. Учасником Форуму за молодіжну організацію ПЛАСТ був ст. пл. Мартин Няхай. У Рамках Форуму відбулись і річні збори Світового Конгресу Української Молодіжних Організацій (СКУМО), на якому були обрані нові керівні органи СКУМО.

29.08. – 1.9.2016 - 10 членів молодіжної організації «ПЛАСТ» таборувало в лісі, в рекреаційній області «Ягодна» недалеко Кошиць на таборі «Ягодна 2017». Прекрасні дні в природі з практичним пластуванням провели Мартин Няхай з Руської Нової Веси, Михайло Янко, Богдан та Бранко Довговичі з Кошиць, Петро Бубен з Єдлінки, Бібіяна Буйдош з Хотчі, Діана Барна з Гуменного, Денис Зятік з Меджилабірців, Патрік Гайдош з Чертижного, Давид Янко з Кошиць.

Активно працює гурток під керівництвом Марії Рибак у Братиславі під назвою Українська недільна школа, яка в сучасності нараховує 32 дітей. Навчання проходить у п'ятницю при греко-католицькій церкві. Діти вивчають українську мову та літературу, українські пісні, вчать читати й писати азбукою, знайомляться з реаліями України. Учні беруть активну участь в імпрезах драматичного театру ім. Тараса Шевченка, наприклад в академіях, присвячених Тарасу Шевченку, Івану Франку, сорока п'яти річчю драматичного театру. Разом з Посольством України відзначили День соборності. Вкінці шкільного року організують різні прогулянки із спортивними змаганнями, різними грами тощо.

В попередніх роках певний час працював пластовий гурток при пряшівській українській зведеній школі ім. Тараса Шевченка під керівництвом Мартина Няхая.

У згадуваному звітному періоді з перервами працював і гурток українознавства в Кошицях під керівництвом Олени Довгович та Світлани Мартинюк.

ІХ-ий пластовий З'їзд є складовою частиною ХХ-го річника ЛШУ та ХХІІ-го річника МКПТ «Карпати-2017», який проходить зараз тут, у «Златій Ідці» від 29.7. по 6.8.2017 року за участі разом 116 осіб, з того 93 дітей і молоді та 23-трьохчленна булава і лектори ЛШУ. Тема програми цьогорічної зустрічі «Пізнавай свій рідний край», яку підготували члени бурави сучасної літньої зустрічі. Комендант Ксенія Рибак.

Визначним успіхом керівництва ПЛАСТу є і результати роботи з молоддю і в тому напрямі, що з учасників попередніх літніх таборів вирости й поступово виростають нові керівники для роботи в таборових гуртках, які здібні самостійно підготувати й проводити програму табору. І в цьогорічній літній зустрічі виховниками окремих груп призначені активні юначки та юнаки, які довершили вік 18 років. І з цього місця, від імені керівництва ПЛАСТу, хочу висловити їм щиру подяку за їхню активну підготовку і реалізацію програми табору.

Підсумовуючи діяльність Крайової пластової організації необхідно констатувати, що керівництво Пласту Словаччини усвідомлює повністю, що робота з українською молоддю не проходить систематично і за актуальною потребою сучасного стану української національної меншини Словаччини. Зустрічі молоді в обмеженій кількості, один, чи два рази в рік дуже мало для інтенсивної національно-виховної роботи. Такий стан реальності є даний вищенаведеними об'єктивними причинами

Під кінець свого звітування дозвольте сказати й таке:

Заслуга керівництва Пласту полягає і в тому, що в понад 100 селах і містечках Словаччини, але й за кордоном, молодь і їхні батьки знають, що існує в Словаччині українська скаутська молодіжна організація Пласт, яка, в міру своїх можливостей, організує зустрічі та школи українознавства для нашої молоді і тим самим намагається врятувати останки національної ідентичності українського автохтонного населення Пряшівщини, яке близько тисячу років проживає на історичних землях нашого народу, щоб воно не зникло з лиця землі разом з багатими народними традиціями, звичаями, пісенним багатством та, зокрема, з неповторною архітектурою дерев'яних церков та стародавніх іконостасів, які подивляє цілий світ. Чималим виховним моментом для батьків і гостей – учасників заключних програм під час урочистого закриття таборів є і патріотична мистецька програма, у виконанні учасників табору.

А зараз трохи загальної статистики з діяльності Крайової пластової організації від 1991 року:

Отже від 1991 по серпень 2017 року, у 48-ми літніх і зимових зустрічах та в 20-ти ЛШУ брало участь, разом з керівниками (тобто членами бурави) 2 519 учасників, з того 2 204 молоді з 86 сіл та 16 міст Словаччини, членів бурави та лекторів ЛШУ 315 – окремі з них були на зустрічах і кілька разів, а 205 учасників з України, Австрії, Америки, Німеччини, Польщі, Сербії, Хорватії, Чехії.

І під кінець звіту буду, мабуть, повторюватись, дозвольте однак, знову таки запитати:

Зроблено мало, чи багато? – Нехай посудить історія!!!

Поставмо все ж таки і запитання: Що і як далі?!!

І наперекір важким умовам роботи, новообране керівництво Пласту мало би і в майбутньому намагатись здобувати гроші на реалізацію хоч би літніх зустрічей молоді, з головною метою - збереження національної ідентичності молоді автохтонного русинсько-українського населення Словаччини.

Отже і в майбутньому новообране Керівництво ПЛАСТу, буде звертатись до різних фондаций, державних установ, спонсорів і приватних осіб, з метою забезпечення необхідних фінансових ресурсів для діяльності Пласту в подальших роках і реалізацію зустрічей нашої молоді.

Кошиці - «Злата Ідка», 5 серпня 2017 року

пл. сен. Левко Довгович,
Голова КПС Словаччини